

הכנסת העשרים וחמש

יוזם: חבר הכנסת ניסים ואטורי

פ/4416/25

הצעת חוק דמי נסיעה לעובדים, התשפ"ד-2024

- הגדרות 1. בחוק זה –
- "דמי נסיעה" – דמי הנסיעה המגיעים לעובד על פי חוק זה;
- "מפקח עבודה" – מפקח כמשמעותו בחוק ארגון הפיקוח על העבודה, התשי"ד-1954;
- "תחבורה ציבורית" – אוטובוסים, כרמלית, מטרונית, רכבות, רכבת קלה או רכבלית.
- הזכות לדמי נסיעה 2. (א) כל עובד זכאי ממעסיקו לדמי נסיעות שיינתנו לפי הוראות חוק זה, כהשתתפות המעסיק בהוצאות הנסיעה עבור כל יום שבו השתמש בתחבורה ציבורית כדי להגיע ולחזור ממקום עבודתו.
- (ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), עובד שמוסע לעבודה על חשבון המעסיק או מטעמו אינו זכאי לדמי נסיעה, ואולם אם הוא מוסע לכיוון אחד בלבד, לעבודה או ממנה, יהיה זכאי לדמי נסיעה עבור הנסיעות שהוא מבצע שלא באמצעות מעסיקו.
- חישוב דמי הנסיעה 3. (א) גובה דמי הנסיעה לכל יום שבו העובד מגיע לעבודה, יהיה על פי תעריפי הנסיעות הנכללים במסגרת "חופשי יומי – אוטובוס ורכבת"; גובה דמי הנסיעה לחודש לא יעלה על תעריף של כרטיס "חופשי חודשי – אוטובוס ורכבת".

(ב) על אף האמור בסעיף קטן (א), אם העובד משתמש באופן בלעדי בתחבורה ציבורית כדי להגיע למקום עבודתו ולחזור ממנו, הוצאות הנסיעה ייקבעו לפי תעריף כרטיס מנוי חודשי – אוטובוס ורכבת, בהתאם למרחק ממקום מגורי העובד למקום עבודתו.

(ג) לכל העובדים, ובכלל זה לעובדים במגזר הציבורי, ישולמו דמי נסיעות לפי התעריפים כאמור בסעיף זה, בכפוף להוראות סעיף 13.

4. המועד לתשלום דמי נסיעה
דמי נסיעה ישולמו במועד שבו משולם השכר בהתאם להוראות חוק הגנת השכר, התשי"ח-1958.²

5. דין דמי נסיעה
דין דמי הנסיעה כדין שכר עבודה המגיע לעובד, לכל דבר ועניין.

6. פנקס נסיעות
(א) מעסיק חייב לנהל פנקס נסיעות שבו יירשמו לגבי כל עובד הפרטים שייקבעו בתקנות.

(ב) שר העבודה יקבע, בהודעה שתפורסם ברשומות, את סוגי המעסיקים שעליהם יחול סעיף זה.

(ג) בהודעה לפי סעיף קטן (ב) רשאי שר העבודה לקבוע שפנקס הנסיעות יהיה חלק מפנקס אחר שהמעסיק חייב לנהלו על פי חוק ששר העבודה ממונה על ביצועו.

7. עונשין
מעסיק שעשה אחד מאלה, דינו – הקנס הקבוע בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977,³ בשל כל עובד שלגביו נעברה העבירה –

(1) לא שילם לעובדו דמי נסיעות לפי חוק זה;

(2) לא ניהל פנקס נסיעות לפי סעיף 6;

(3) לא רשם את הפרטים שיש לרשם בפנקס נסיעות או רשם פרטים לא נכונים.

8. אחריות נושא משרה בתאגיד
(א) נושא משרה בתאגיד חייב לפקח ולעשות כל שניתן למניעת ביצוע עבירה לפי סעיף 7 בידי התאגיד או בידי עובד מעובדיו; המפר הוראה זו, דינו – מחצית הקנס האמור בסעיף 61(א)(1) לחוק העונשין, התשל"ז-1977.

² ס"ח התשי"ח, עמ' 86.

³ ס"ח התשל"ז, עמ' 226.

(ב) נעברה עבירה לפי סעיף 7 על ידי תאגיד או על ידי עובד מעובדיו, חזקה היא כי נושא משרה בתאגיד הפר את חובתו לפי סעיף קטן (א), אלא אם כן הוכיח כי עשה כל שניתן כדי למלא את חובתו.

(ג) בסעיף זה, "נושא משרה בתאגיד" – מנהל פעיל בתאגיד, שותף למעט שותף מוגבל, או בעל תפקיד אחר בתאגיד, האחראי מטעם התאגיד על התחום שבו נעברה העבירה.

9. סמכות שיפוט
לבית הדין האזורי לעבודה תהא סמכות ייחודית לדון בהליך לפי חוק זה ובכלל זה לעניין דרך חישובם של דמי נסיעה.
10. התיישנות
תקופת התיישנות לכל תביעה על פי חוק זה, בין אזרחית ובין פלילית, היא שבע שנים.
11. דין המדינה ודין עובדי מדינה
לעניין חוק זה דין המדינה כדין כל מעסיק אחר ודין עובד המדינה כדין כל עובד אחר.
12. ביצוע ותקנות
שר העבודה ממונה על ביצוע חוק זה, והוא רשאי להתקין תקנות בכל ענין הנוגע לביצועו לאחר התייעצות עם כלל ארגוני העובדים וארגוני המעבידים הנוגעים בדבר.
13. שמירת זכויות
חוק זה אינו בא למעט מכל זכות הנתונה לעובד לפי דין, הסכם קיבוצי, חוזה עבודה או נוהג.
14. תיקון חוק להגברת האכיפה של דיני העבודה, התשע"ב–2011, בתוספת השנייה – האכיפה של דיני העבודה

(1) בחלק א', אחרי פסקה (1) יבוא:

"(א1) ניהול פנקס נסיעות לפי סעיף 6 לחוק דמי נסיעות, התשפ"ד–2024";

(2) בחלק ב', אחרי פסקה (2) יבוא:

"(א2) תשלום דמי נסיעות לפי חוק דמי נסיעות, התשפ"ד–2024";

בהתאם לצו הרחבה משנת 2016 בדבר השתתפות מעסיק בהוצאות נסיעה לעבודה וממנה, במגזר הפרטי, מעסיק ישתתף בהוצאות הנסיעות של עובדיו בסך של עד 22.60 שקלים חדשים ליום עבודה בלבד, או שהוצאות הנסיעה ייקבעו לפי מחיר נסיעה מוזל באוטובוס ציבורי או כרטיס מינוי חודשי מוזל ממקום מגורי העובד למקום עבודתו. התעריף המוזל הוא ברכישת חופשי-חודשי באוטובוס בלבד.

לעומת זאת במגזר הציבורי, בהתאם להוראות התכ"ם מיום 26 בינואר 2023, הזכאות להחזר הוצאות נסיעה מעודכנת לפי הרפורמה "דרך שווה" אשר נכנסה לתוקף ביום 1 באוגוסט 2022.

בהוראות התכ"ם נקבע כי עובדים חודשיים במגזר הציבורי יקבלו תעריפי נסיעה לפי המסלול החדש של חופשי חודשי הכולל אוטובוס ורכבת, בעלות הגבוהה מעלות חופשי-חודשי הכולל אוטובוסים בלבד. כמו כן, עובד שעתי יהיה זכאי לקצובת נסיעה, על בסיס ימי הנסיעה לעבודה, על פי תעריפי הנסיעות הנכללים במסגרת "חופשי יומי – אוטובוס ורכבת", ועד התעריף של כרטיס "חופשי חודשי – אוטובוס ורכבת".

כשמרחק הנסיעה ממקום המגורים גדול מ-15 קילומטר, העובדים זכאים לתעריפים של חופשי יומי, הגבוהים משמעותית מסך של 22.60 שקלים חדשים.

צו ההרחבה נועד למנוע את הפגיעה הכלכלית הכרוכה בהגעה אל מקום העבודה ובחזרה ממנו, ולהטיל על המעסיקים, בעלי הכיס העמוק, את עלויות הנסיעה של העובדים.

בנוסף, ישנו פער משמעותי בזמני ההגעה והחזרה ממקום העבודה, בין אלו המגיעים בתחבורה ציבורית עם אוטובוסים בלבד, ונדרשים לא פעם לקחת מספר אוטובוסים כדי להגיע למקום עבודתם ובחזרה לביתם, לבין אלו המגיעים ישירות למקום עבודתם באמצעות הרכבת, וזאת לטובת האחרונים. למרות זאת העובדים המגזר הפרטי שכיום זכאים לחופשי חודשי מוזל של אוטובוסים בלבד ומגיעים באמצעות הרכבת, משלמים עשרות ואף מאות שקלים בכל חודש רק כדי להגיע ולחזור ממקום עבודתם. כך ובניגוד לתכלית צווי ההרחבה, בפועל מוטלות הוצאות הנסיעה בעיקר על העובד.

דמי הנסיעות, כמו הזכות לדמי מחלה ולחופשה שנתית, הם זכות לה זכאי העובד, אך בניגוד אליהן שמעוגנות בחוק, הזכות לדמי נסיעות מעוגנת בצו הרחבה בלבד.

עקב אי ההסדרה בחקיקה, עובדים רבים במגזר הפרטי מקבלים דמי נסיעות בסכום נמוך משמעותית מעלויות הנסיעה שאותן הם משלמים בפועל. זאת, אלא אם כן נקבע אחרת במסגרת חוזה ההעסקה או שחל הסכם קיבוצי שמחיל עליהם תנאים מטיבים יותר.

על כן מוצע להכיר גם בזכות לדמי נסיעות במסגרת חקיקה ראשית.

הסדרת החזר דמי הנסיעות על ידי המעסיק בחוק תמנע את אפליית העובדים השכירים במגזר הפרטי לעומת העובדים במגזר הציבורי, תנגיש משמעותית את הרכבת לעובדים רבים, תחסוך זמני נסיעה ותקל בפגיעה הכלכלית שחווים עובדים אלו.

ראוי לציין כי לרוב מדובר בהפרש בסכום נמוך יחסית, בין החופשי החודשי המוזל הכולל אוטובוסים

בלבד לחופשי החודשי הכולל אוטובוסים כך שעלויות צעד זה למעסיק הינן מידתיות, והתועלת תעלה בהרבה על העלות.

לפיכך, מוצע להסדיר בחקיקה את ההוראות בעניין קצובת נסיעה לעובדים, כך שסכום החזר הנסיעות המשולם במגזר הפרטי יהיה שווה לסכום המשולם במגזר הציבורי.

הוגשה ליו"ר הכנסת והסגנים

והונחה על שולחן הכנסת ביום

ח' באדר ב' התשפ"ד (18.03.2024)